

ПРАВЕН ПРЕГЛЕД НА ДОГОВОРА ЗА МЕЖДУНАРОДНА ПРОДАЖБА НА СТОКИ

Роза Илкова Желязкова,
Докторант в проф. направление 3.6. Право
Югозападен университет „Неофит Рилски“
E-mail: roza.jeliazkova@gmail.com

Резюме: Целта на настоящата статия е да предостави цялостен исторически и правен преглед на договора за международна продажба на стоки, като изследва неговия произход и развитие от древността до наши дни. Ще разгледа обхвата на Виенската конвенция, като го сравни с други рамки за международна търговия. Основополагащи за развитието на международния договор за търговска продажба на стоки са Хагската конвенция от 1968 г., Виенска конвенция, приета през 1980 г. и Римската конвенция от 1980 г. Вследствие на тези конвенции са определени критериите за характеризиране на договора, като международен, уредени са правилата за сключване на договора, както и необходимото съдържание.

Ключови думи: международен договор, търговия, продажба на стоки

LEGAL OVERVIEW OF THE CONTRACT FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS

Roza Ilkova Zhelyazkova,
Doctoral student in Prof. field 3.6. Law
South-West University “Neofit Rilski”
E-mail: roza.jeliazkova@gmail.com

Abstract: The purpose of this article is to provide a comprehensive historical and legal overview of the contract for the international sale of goods, exploring its origins and development from ancient times to the present day. It will examine the legal scope of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna Convention), comparing it to other international trade frameworks. The Hague Convention of 1968, the Vienna Convention, adopted in 1980, and the Rome Convention of 1980 are fundamental to the development of the international contract for the sale of goods. As a result of these conventions, the criteria for characterizing the contract as international are defined, and the rules for concluding the contract and the necessary content are settled.

Keywords: international contract, trade, sale of goods

Основна роля в процеса по уеднаквяване и кодифициране на международното частно право чрез международните договори играе провеждането на Хагската

конференция през 1955г. и Междоамериканската конференция по международно частно право, по време на която са приети множество Конвенции във връзка с МЧП.¹ Международният договор е регламентиран в Конвенция на ООН (Виенска конвенция). Тя е приета през 1980 г. и е най-важният международноправен източник на правна уредба на договор за международна търговска продажба на стоки.² Конвенцията урежда сключването на международните договори за продажба, както и правата и задълженията на страните. Независимо от прилагането на Виенската конвенция, множество търговци се насочват към прилагане на международни обичаи INCOTERMS.³

Договорите за международна продажба на стоки са с международен характер. Той се определя, както от различните елементи на правоотношението, така и от факта, че то е между субекти от повече от една държава.⁴

Виенската конвенция е приета през 1980 г. и е основният източник на правната уредба на договорите за търговска продажба на стоки. Република България се присъединява към Виенската конвенция през 1990 г., която влиза в сила през 1991 г.⁵ Виенската конвенция има за цел да предостави единен набор от правила за международни договори за продажба с цел насърчаване на ефективността и сигурността в международната търговия. Конвенцията се стреми да гарантира, че купувачите и продавачите от различни правни системи са третирани справедливо и еднакво, като същевременно се вземат предвид разнообразните културни и икономически среди на участващите страни. Виенската конвенция е структурирана по начин, който отразява баланса на правата и задълженията между купувачи и продавачи. Тя предоставя набор от общи принципи, като добросъвестност, които са от съществено значение за тълкуването и прилагането на нейните разпоредби. Тя също установява правила за сключване на договори, изпълнение, средства за защита при нарушение и други важни аспекти на международните договори за продажба.

В чл.1 от Конвенцията е определен международният обхват на договора, регламентиращ международната продажба на стоки, като тя се прилага към договори за

¹ Зидарова, Й. (2013). Международният договор – източник на международното частно право: историческо развитие, въздействие и взаимодействие с други източници. //В „Международният договор – източник на международното частно право“// София, Сиела, с. 11.

² Международно търговско право гл. Ас. Д-р Венцислава Желязкова, Виенската конвенция за международна продажба на стоки <https://obuch.info/mejdunarodno-trgovsko-pravo-gl-as-d-r-vencislava-jelyazkova.html?page=4>.

³ <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhhdunarodno-chastno-pravo/162-162>.

⁴ Облигационно и международно право ръководство, http://vssold.justice.bg/bg/e-guide/Topic03_Contractual-IntLaw.pdf.

⁵ Характеристика на мчп III. Съдържание и изпълнение на договора за международна продажба на стоки <https://obuch.info/harakteristika-na-mchp.html?page=8>.

търговска продажба на стоки, страните по които притежават място на дейност в различни държави съдоговорителки.⁶ Мястото на дейност на договарящите се страни трябва да е в различни държави и този факт следва да бъде известен на страните най-късно към момента на сключване на договора.

Виенската конвенция е част от българското право, като има предимство пред тези норми във вътрешното право, които ѝ противоречат. Тя урежда въпросите във връзка със сключването на договор, правата, задълженията и отговорността на страните. Урежда отношенията по конкретен договор за международна продажба, само ако този договор влиза в нейното приложно поле и се прилага при конкретни условия.⁷

За неуредените в конвенцията въпроси важи приложимият закон, а не препращането към общите принципи на конвенцията.⁸ Влияние върху прилагането на международните договори имат международните обичаи. ИНКОТЕРМС са кодифицирани международни обичаи, разработени от Международната търговска палата със седалище Париж.⁹ Основната работа на палатата е да подпомага презграничната търговия. Международната търговска палата има изключителната компетентност в изготвянето на правила, определящи поведението на бизнеса в цял свят. Въпреки че тези правила са доброволни, те се съблюдават при хиляди транзакции всеки ден и са станали съществена част от международната търговия.¹⁰

С цел определяне на международният характер на договорите, следва да се имат предвид и други източници на международното право като например:

- Конвенцията на ООН (Виенската конвенция), влязла в сила през 1984г., която урежда „сключването на договора за продажба и породените от него права и задължения на продавача и на купувача“.¹¹
- Женевска конвенция от 1983 г.;
- Правилата INCOTERMS, които биват прилагани само когато са избрани от двете страни по договора¹²;

⁶ Чл.1.т. 1 Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

⁷ <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhdunarodno-chastno-pravo/187-187>.

⁸Чл. 7, т.2 Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

⁹ <https://bg.kuehne-nagel.com/bg/-/informaziya/kak-da/incoterms>.

¹⁰https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0_%D1%82%D1%8A%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B0.

¹¹ Чл. 4, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

¹² <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhdunarodno-chastno-pravo/187-187>.

- Римската конвенция относно приложимото право към договорните задължения от 1980г.;

За сключване на договор за международна продажба на стоки трябва да е налице предлагане. То трябва да е във формата на валидна оферта при съответните изисквания. Офертата следва да е отправена до конкретно лице/лица. Предложението може да е направено и към група лица, от което да е ясно, че предлагачият е готов да се обвърже с всеки, който е в готовност да се обвърже с посочените условия.¹³ В съдържанието на офертата трябва да има описание на конкретната стока, да са дадени цена или начин за нейното определяне и количества или начин за тяхното определяне. Следва да е налице клауза от предлагачия за обвързване с всеки, който приеме офертата. Предложението трябва да пристигне до приемачия. Времето за сключване на договора е когато писменото приемане се е върнало до предлагачия.¹⁴

Договорът следва да има определено съдържание. Трябва да бъдат уговорени задълженията на продавача и купувача, както и клаузи при неизпълнение на договора.

Задължения на продавача са да достави стоката, според уговореното в дадената конвенция или договор, продавачът е длъжен да достави стоката, заедно с придружаващите стоката документи и да направи купувача собственик на стоката, като прехвърли собствеността.

Задълженията на купувача са да заплати договорената според конвенцията или договора цена, да приеме доставката (като изпълни всички действия за улесняване на доставката) и най-накрая да упражни фактическата си власт над дадената стока.¹⁵

При неизпълнение и защита от неизпълнение, изправната страна има възможността да развали договора, да иска право на обезщетение за вреди¹⁶, при условие, че са следствие на неизпълнението, възможност за купувача за намаляне на цената. Също така страните имат право да изискват реално изпълнение на договора.

Развалянето на договора има правна регламентация изложена в Глава I „Продажба на стоки“ на Виенската конвенция.

¹³ <https://obuch.info/harakteristika-na-mchp.html?page=7>.

¹⁴ http://vssold.justice.bg/bg/e-guide/Topic03_Contractual-IntLaw.pdf.

¹⁵ Чл.30, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

¹⁶ Сделката за международна продажба. Основни положения и особености, <https://www.sme.government.bg/uploads/2011/06/Deal-for-international-sale-1.pdf>.

Съгласно чл. 26 искането за разваляне на договор може да бъде действително, само ако е направено чрез уведомяване на другата страна.¹⁷

В чл. 47 е предвидено, че при неизпълнение на задълженията на продавача по договора, купувачът има право да определи допълнителен срок, в който продавачът да изпълни тези задължения.¹⁸

Съгласно чл. 49 купувачът има правото да обяви договора за развален, ако пропускът на продавача да изпълни, което и да е от своите задължения по договора или по Виенската конвенция, представлява съществено нарушение на договора или при недоставяне на стоката, ако продавачът не я достави в допълнителния срок.¹⁹

Съгласно чл. 71 страна по договора може да спре изпълнението на своите задължения, ако след сключване на договора стане видно, че другата страна няма да изпълни съществена част от своите задължения поради редица прчини. Например страната да няма възможност за изпълнение или да е платежоспособна, или нейното поведение по подготовката на изпълнението или при изпълнението на договора.²⁰ В т. 3 на този член се предвижда, че страната, която спира изпълнението преди или след изпращане на стоката, следва да уведоми незабавно за това другата страна и е длъжна да продължи изпълнението на задълженията си, ако другата страна предостави достатъчно обезпечение, че ще изпълни своите задължения.²¹

Освобождаване от отговорност може да има само при възпрепятстване на изпълнението на договора, което не може да бъде преодоляно от едната страна или нейно упълномощено лице.

Международният договор, в исторически план, има утвърдено място като първоизточник на Международното частно право. Международната търговия има сериозно развитие от древността до наши дни. Унификацията на правната

¹⁷ Чл.26, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки, <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

¹⁸Чл.47, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

¹⁹ Чл.49, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

^{20 20} Чл.71, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.

²¹ Решение № 503 от 2.08.2021 г. на САС по в. т. д. № 460/2021 г.

https://web.apis.bg/p.php?i=4707859&b=0&crypt=0&ot=%D0%A0%D0%B5%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5+%E2%84%96+503+%D0%BE%D1%82+2.08.2021+%D0%B3.+%D0%BD%D0%B0+%D0%A1%D0%90%D0%A1+%D0%BF%D0%BE+%D0%B2.+%D1%82.+%D0%B4.+%E2%84%96+460%2F2021+%D0%B3.&search=%D0%E5%F8%E5%ED%E8%E5+%B9+503+%EE%F2+2.08.2021+%E3.+%ED%E0+%D1%C0%D1+%EF%EE+%E2.+%F2.+%E4.+%B9+460%2F2021+%E3.&srch_stat_id=12263961#ss_0

уредба на международния договор, засягащ продажбата на търговски стоки е забележително постижение.

Библиография:

1. Зидарова, Й. (2013). Международният договор – източник на международното частно право: историческо развитие, въздействие и взаимодействие с други източници. //В „Международният договор – източник на международното частно право“// София, Сиела, с. 11.
- 2.Международно търговско право гл. Ас. Д-р Венцислава Желязкова, Виенската конвенция за международна продажба на стоки <https://obuch.info/mejdunarodno-trgovsko-pravo-gl-as-d-r-vencislava-jelyazkova.html?page=4>.
3. <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhdunarodno-chastno-pravo/162-162>
4. Облигационно и международно право ръководство, http://vssold.justice.bg/bg/e-guide/Topic03_Contractual-IntLaw.pdf.
5. Характеристика на мчп III.Съдържание и изпълнение на договора за международна продажба на стоки <https://obuch.info/harakteristika-na-mchp.html?page=8>.
6. Чл.1.т. 1 Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
7. <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhdunarodno-chastno-pravo/187-187>.
- 8.Чл. 7, т.2 Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
9. <https://bg.kuehne-nagel.com/bg/-/informaziya/kak-da/incoterms>.
10. https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D1%83%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0_%D1%82%D1%8A%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%B0.
11. Чл. 4, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
12. <https://valtcheva.com/index.php/law/37-mezhdunarodno-chastno-pravo/187-187>.
13. <https://obuch.info/harakteristika-na-mchp.html?page=7>.
14. http://vssold.justice.bg/bg/e-guide/Topic03_Contractual-IntLaw.pdf.
15. Чл.30, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
16. Сделката за международна продажба Основни положения и особености, <https://www.sme.government.bg/uploads/2011/06/Deal-for-international-sale-1.pdf>.
- 17.Чл.26, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки, <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
18. Чл.47, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
- 19.Чл.49, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
20. Чл.71, Конвенцията на ООН за договорите за международна продажба на стоки <https://cisg7.institut-e-business.de/pdf/Textsammlung/textsammlung-bulgarisch.pdf>.
21. Решение № 503 от 2.08.2021 г. на САС по в. т. д. № 460/2021 г. <https://web.apis.bg/p.php?i=4707859&b=0&crypt=0&ot=%D0%A0%D0%B5%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5+%E2%84%96+503+%D0%BE%D1%82+2.08.2021+%>

[D0%B3.+%D0%BD%D0%B0+%D0%A1%D0%90%D0%A1+%D0%BF%D0%BE+%D0%B2.+%D1%82.+%D0%B4.+%E2%84%96+460%2F2021+%D0%B3.&search=%D0%E5%F8%D0%ED%E8%E5+%B9+503+%EE%F2+2.08.2021+%E3.+%ED%E0+%D1%C0%D1+%EF%EE+%E2.+%F2.+%E4.+%B9+460%2F2021+%E3.&srch_stat_id=12263961#ss_0.](#)